

ปัญหาการกำหนดโทษทางอาญาของพระราชบัญญัติประกอบ
รัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 : ศึกษากรณีการรายงาน
การใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง*

LEGAL ISSUES CONCERNING CRIMINAL PENALTIES UNDER
THE ORGANIC ACT ON POLITICAL PARTIES B.E. 2560 :
A CASE STUDY OF FALSE REPORTING OF POLITICAL PARTY
SUBSIDY EXPENDITURES

อัศวินี เปรื่องคำ¹ และ อัจฉริยา ชูตินันท์²

Asawinee Phreungkam¹ and Achariya Chutinun²

¹⁻²นักศึกษาลัทธิศาสตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์มยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

¹⁻²Pridi Bhanomyong Faculty of Law, Dhurakij Pundit University, Thailand

Corresponding Author's Email: awinee19@gmail.com

วันที่รับบทความ : 25 มิถุนายน 2569; วันที่แก้ไขบทความ 29 มิถุนายน 2569; วันที่ตอบรับบทความ : 1 กรกฎาคม 2569

Received 25 June 2026; Revised 29 June 2026; Accepted 1 July 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาปัญหาการกำหนดโทษทางอาญาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 : ศึกษากรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง 2) เพื่อเปรียบเทียบการกำหนดโทษทางอาญา กรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ 3) เพื่อเสนอแนวทาง

Citation:

* อัศวินี เปรื่องคำ และ อัจฉริยา ชูตินันท์. (2569). ปัญหาการกำหนดโทษทางอาญาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 : ศึกษากรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(5), 1880-1901.

Asawinee Phreungkam and Achariya Chutinun. (2026). Legal Issues Concerning Criminal Penalties Under The Organic Act On Political Parties B.E. 2560 : A Case Study Of False Reporting Of Political Party Subsidy Expenditures. Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(5), 1880-1901.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ในการปรับปรุงแก้ไขการกำหนดโทษทางอาญา กรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองของไทย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาวิจัยจากเอกสาร บทบัญญัติกฎหมาย หนังสือ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ เอกสารวิชาการอื่น รวมถึงกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และศึกษากฎหมายเปรียบเทียบระหว่างประเทศไทย ญี่ปุ่น และอังกฤษ โดยวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

ผลการวิจัยพบว่า 1) โทษทางอาญา มาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ไม่สามารถข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากระบบโทษปรับแบบตายตัวไม่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงกับความผิด 2) การกำหนดโทษทางอาญา ในไทยและญี่ปุ่นเป็นระบบโทษปรับแบบตายตัว แต่ทั้งนี้ ญี่ปุ่นได้กำหนดโทษจำคุก หรือทั้งจำทั้งปรับไว้ด้วย และอังกฤษเป็นระบบโทษปรับแบบยืดหยุ่นและมีโทษจำคุก 3) เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติ มาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยกำหนดให้มีโทษจำคุก เปลี่ยนระบบโทษปรับเป็นปรับตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่จะได้รับ เพิ่มมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และกำหนดให้เป็นความผิดฐานฉ้อโกงรัฐ เพื่อให้โทษทางอาญาในความผิดดังกล่าวมีผลบังคับใช้ที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและบรรลุวัตถุประสงค์ได้

คำสำคัญ: โทษทางอาญา, การรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จ, ระบบโทษปรับ

Abstract

This research article aims to 1) examine Legal issues concerning criminal penalties under the organic act on political parties b.e. 2560 : a case study of false reporting of political party subsidy expenditures 2) to compare criminal penalties of False Reporting of Political Party Subsidy Expenditures in foreign countries and Thailand. 3) propose legal guidelines for Criminal Penalties in case study of false reporting of political party subsidy expenditures. This study was qualitative research. It examined legal documents, legal provisions, books, articles, research papers, theses, other academic papers by descriptive analysis,

in addition, it conducted a comparative analysis of the legal frameworks of Thailand, Japan, and England.

The study results revealed that 1) the criminal penalties prescribed under Section 130 of the Organic Act on Political Parties B.E. 2560 fail to effectively deter the commission of offenses. 2) Thailand and Japan adopt a fixed sum system for criminal penalties. Nevertheless, Japan also providing for imprisonment or both imprisonment and a fine. In contrast, the United Kingdom employs a flexible fine system together with imprisonment penalties. 3) the study proposes amendments to Section 130 of the Organic Act on Political Parties B.E. 2560 by introducing cumulative imprisonment and fines, replacing the fixed sum system with a fine proportional to the benefits derived from the offence, and establishing additional measures to prevent repeat offending. The study further proposes that such conduct be classified as an offence of fraud against the State. These amendments would enhance the effectiveness of criminal sanctions for offences involving the false reporting of political party subsidy expenditures and enable them to better achieve their intended objectives.

Keywords: Criminal Penalties, False Reporting of Subsidy Expenditures, Fine System

บทนำ

ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันเชิงโครงสร้างที่ฝังรากลึกในสังคมไทยส่งผลให้ภาครัฐต้องยกระดับการปราบปรามทุจริตเป็นวาระแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ, 2569) เจตนารมณ์ดังกล่าวสะท้อนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 63 ที่บัญญัติให้เป็นหน้าที่ของรัฐในการจัดวางมาตรการและกลไกที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและจัดการทุจริตประพฤติมิชอบอย่างเข้มงวด ควบคู่ไปกับการปฏิรูปประเทศด้านการเมืองตามมาตรา 258 (2) ซึ่งมุ่งสร้างระบบกำกับดูแลและตรวจสอบพฤติกรรมทางการเมือง กลไกเชิงสถาบันเหล่านี้ไม่เพียงแต่เพิ่มความเข้มแข็งให้แก่ระบบการตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจ (Checks and

Balances) เท่านั้น แต่ยังสร้างแรงกดดันเชิงโครงสร้างที่บังคับให้พรรคการเมืองต้องรักษาไว้ซึ่งความโปร่งใสและภาวะรับผิดชอบต่อประชาชนในฐานะผู้ใช้อำนาจอรัฐ (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560)

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ได้กำหนดให้จัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองขึ้นภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนหมุนเวียนในการสนับสนุนและพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันทางการเมืองของประชาชนอย่างแท้จริง เพื่อดำเนินการใช้จ่ายให้เป็นไปตามมาตรา 84 และมาตรา 85 กำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทราบทุกสามเดือน เพื่อดำเนินการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง (พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง, 2560)

อย่างไรก็ตาม ในเชิงปฏิบัติกลับพบช่องว่างทางกฎหมายจากการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนเท็จที่มีพฤติกรรมซับซ้อน เช่น การจัดโครงการฝึกอบรมในสถานที่ไม่มีอยู่จริง การปลอมแปลงลายมือชื่อผู้เข้าร่วมประชุม และการสร้างหลักฐานการรับเงินอันเป็นเท็จ ซึ่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มีวางมาตรการกำกับดูแลเชิงรุก 3 ด้าน คือ มาตรการทางแพ่ง โดยการเรียกเงินคืนจากหัวหน้าพรรคและกรรมการบริหารพรรค มาตรการทางปกครอง ผ่านการงดจัดสรรเงินอุดหนุนในปีถัดไป จนกว่าจะชำระคืนครบถ้วนตามมาตรา 85 วรรคสอง และมาตรการทางอาญามาตรา 130 ซึ่งกำหนดโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท ในขณะเดียวกันหากพรรคการเมืองยินยอมให้คณะกรรมการการเลือกตั้งเปรียบเทียบและชำระค่าปรับตามที่กำหนด ส่งผลให้สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องย่อมเป็นอันระงับไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทำให้พรรคการเมืองยังคงมีการทำผิดกฎหมายพุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง สะท้อนจากการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของพรรคการเมืองประกอบกับรายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงินพบว่ามียอดหนี้ของลูกหนี้อื่น-พรรคการเมืองที่ค้างชำระคืนแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง จากประมาณ 29 ล้านบาทในปี พ.ศ. 2562 และในปี พ.ศ. 2568 มียอดหนี้ที่พรรคการเมืองค้างชำระสูงกว่า 51 ล้านบาท (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2568) แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการบังคับใช้กฎหมายและความล้มเหลวของสภาพบังคับทางอาญาเดิมที่ไม่สามารถสร้างกลไกยับยั้งหรือความยำเกรงต่อการกระทำผิดกฎหมายได้อย่างเป็นรูปธรรม

สภาวารณดังกล่าวยังสะท้อนให้เห็นว่า การกำหนดโทษปรับทางอาญาตามมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ขาดศักยภาพในการป้องปรามอย่างเป็นรูปธรรม เนื่องจากผู้กระทำความผิดสามารถใช้เจตจำนงอิสระ (Free Will) ในการชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบต้นทุนและผลประโยชน์แล้วพบว่า ผลลัพธ์จากการนำเงินอุดหนุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์มีมูลค่าสูงกว่าต้นทุนหรือความเจ็บปวดจากโทษปรับในอัตราค่าที่ซึ่งบังคับใช้อยู่ในปัจจุบัน จึงกลายเป็นปัจจัยที่เอื้อให้การนำเงินอุดหนุนไปใช้ผิดวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์อื่นที่มีใช้กิจกรรมทางการเมือง (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2566) ยิ่งไปกว่านั้น ในระบบโทษปรับแบบตายตัว (Fixed Sum System) ตามมาตรา 130 ย่อมขัดต่อหลักความได้สัดส่วนกับความผิด (Proportionality of Punishment) และหลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย (Equality before the Law) อย่างสิ้นเชิง เนื่องจากพรรคการเมืองแต่ละพรรคย่อมมีสภาพคล่องทางการเงินและทุนทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน การกำหนดโทษปรับในอัตราค่าที่จึงสร้างระดับความเจ็บปวดจากบทลงโทษที่เหลื่อมล้ำ และเปิดช่องให้พรรคการเมืองสามารถประเมินว่าต้นทุนในการกระทำความผิดต่ำกว่าผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจนนำไปสู่การกระทำความผิด ทั้งนี้ ไม่เพียงแต่เป็นการลดทอนความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมาย แต่ยังคงกลายเป็นแรงจูงใจฝ่าฝืนกฎหมายอย่างต่อเนื่องเพื่อแสวงหาประโยชน์ส่วนตนอีกด้วย (ปกป้อง ศรีสนิท, 2569)

ยิ่งไปกว่านั้น พฤติการณ์การทุจริตทางการเงินจากการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองมักเป็นในลักษณะที่มีการแบ่งหน้าที่กันทำเชิงระบบระหว่างหัวหน้าพรรค กรรมการบริหารพรรค เภรียญิก และเจ้าหน้าที่ทางการเงิน ถือเป็นพฤติกรรมที่บ่อนทำลายฐานรากทางจริยธรรมของสถาบันการเมืองซึ่งมีสถานะเป็นตัวแทนของประชาชน แสดงให้เห็นว่าแท้จริงแล้วพฤติการณ์ดังกล่าวมีองค์ประกอบความผิดที่เทียบเคียงได้กับฐานความผิดฉ้อโกงรัฐ (Fraud against the State) เนื่องจากเป็นการหลอกลวงเพื่อยักยักถ่ายเทงบประมาณแผ่นดินอันเป็นเงินภาษีของประชาชนนำมาซึ่งความเสียหายเชิงโครงสร้างต่อระบบการคลังและสังคมโดยรวม (พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา, 2539) แต่การที่กฎหมายในปัจจุบันยังขาดการบัญญัติรับรองฐานความผิดฉ้อโกงรัฐที่ชัดเจน ยิ่งส่งผลให้กลไกการลงโทษขาดประสิทธิภาพเท่าที่ควร

การวิจัยนี้ จึงมุ่งศึกษาและเสนอแนวทางในการปฏิรูปการกำหนดโทษทางอาญาโดยเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 เพื่อยกระดับสภาพบังคับให้มีมิติเชิงข่มขู่ยังป้องปรามที่เข้มแข็ง

รวมถึงกำหนดให้ครอบคลุมไปถึงฐานความผิดฉ้อโกงรัฐ และปรับเปลี่ยนระบบโทษปรับให้สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนและสถานะเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุม ยับยั้ง และป้องกันการทุจริตทางการเงินได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนเป็นกลไกค้ำประกันในการปกป้องงบประมาณแผ่นดิน และขับเคลื่อนพรรคการเมืองไทยไปสู่การเป็นสถาบันทางการเมืองที่มีธรรมาภิบาลในระบอบประชาธิปไตยอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการกำหนดโทษทางอาญาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 : ศึกษากรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง
2. เพื่อเปรียบเทียบการกำหนดโทษทางอาญา กรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองตามกฎหมายไทยและกฎหมายต่างประเทศ
3. เพื่อเสนอแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการกำหนดโทษทางอาญา กรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองของไทย

การทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาครั้งนี้ได้แบ่งการทบทวนวรรณกรรมออกเป็น 3 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 การกำหนดโทษทางอาญา ประเด็นที่ 2 ความผิดฐานการฉ้อโกงกับแนวคิดการฉ้อโกงรัฐ และประเด็นที่ 3 ระบบการกำหนดโทษปรับ สามารถอธิบายดังนี้

1. การกำหนดโทษทางอาญา

1.1 โทษ หมายถึง โทษที่เอาแก่ผู้กระทำความผิดทางอาญา ซึ่งตามกฎหมายอาญามาตรา 18 ได้กำหนดไว้ 5 สถาน ได้แก่ ประหารชีวิต จำคุก กักขัง ปรับ และริบทรัพย์สิน

โทษดังกล่าวทั้ง 5 ประเภะนั้น มีโทษประหารชีวิต จำคุก และปรับ เป็นโทษหลักที่ใช้ในการลงโทษ ทั้งนี้ ท่ามกลางโทษหลักทั้งสามประเภท โทษปรับถือเป็นมาตรการที่บังคับใช้มากที่สุด โดยมักปรากฏในฐานะโทษหลักที่กำหนดไว้ควบคู่กับโทษจำคุก รวมถึงใช้เป็นมาตรการลงโทษสำหรับความผิดลหุโทษด้วย อย่างไรก็ดี เนื่องจากโทษทางอาญานั้นมีลักษณะที่ส่งผลกระทบต่อเกียรติ เสรีภาพ และทรัพย์สินของผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นที่รับรู้และ

รับทราบกันโดยทั่วไปว่ารัฐมักจะใช้การลงโทษทางอาญาเฉพาะกับการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนอย่างร้ายแรงเท่านั้น

โทษทางอาญา จึงอาจนิยามได้ว่าเป็นมาตรการบังคับหรือผลร้ายที่รัฐกำหนดให้ผู้ที่กระทำความผิดต้องรับสำหรับการกระทำละเมิดบทบัญญัติแห่งกฎหมายอาญา ซึ่งการบังคับโทษดังกล่าวมิได้เป็นเพียงการจำกัดสิทธิ แต่ยังแฝงไว้ด้วยนัยของการดำเนินหรือการประณามทางสังคมต่อผู้ที่กระทำความผิดที่ได้กระทำผิดอันเป็นการละเมิดบรรทัดฐานของสังคมอีกด้วย

1.2 หลักการลงโทษเพื่อข่มขู่ยับยั้ง (Deterrence Theory) การลงโทษตามแนวคิดนี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งลดจำนวนการกระทำความผิด โดยใช้บทลงโทษเป็นเครื่องมือสร้างความเข็ดหลาบและเกรงกลัว (อัจฉริยา ชูตินันท์, 2566) ซึ่งแบ่งออกเป็นกรยับยั้งทั่วไปที่มุ่งสร้างความเกรงกลัวให้แก่สังคมเพื่อมิให้ผู้อื่นถือเอาพฤติการณ์ทุจริตเป็นเยี่ยงอย่าง และการยับยั้งเป็นพิเศษที่มุ่งสร้างบทเรียนแก่ผู้กระทำความผิดไม่ให้หวนกลับมากระทำผิดซ้ำ ทั้งนี้ ตั้งอยู่บนสมมติฐานสำคัญที่ว่า มาตรการข่มขู่ยับยั้งจะมีประสิทธิภาพได้ก็ต่อเมื่อบทลงโทษนั้นมีความแน่นอนและความรุนแรงที่เพียงพอเพื่อตัดโอกาสหรือความคุ้มค่าในการตัดสินใจกระทำความผิดอย่างไรก็ดี เมื่อนำหลักการดังกล่าวมาพิจารณากับบทบัญญัติมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 กลับพบข้อขัดแย้งกับการยับยั้งเป็นพิเศษอย่างมีนัยสำคัญ เนื่องจากการยับยั้งพิเศษนั้นมุ่งเน้นการสร้างบทเรียนให้แก่ผู้ที่กระทำความผิด เพื่อเป็นการกำราบสร้างความเข็ดหลาบและตระหนักรู้ในผลร้ายของการทำความผิด จนไม่กล้าหวนกลับมากระทำผิดซ้ำอีกในอนาคต แต่ระบบโทษปรับแบบตายตัวมีเพดานโทษปรับสูงสุดเพียงห้าแสนบาท อันเป็นการเปิดช่องให้พรรคการเมืองสามารถชั่งน้ำหนักเปรียบเทียบโทษที่ตนจะต้องเผชิญกับผลประโยชน์ที่ได้รับจากการทำความผิดได้ส่งผลให้บทลงโทษในลักษณะนี้จึงสูญเสียสภาพบังคับในการข่มขู่ยับยั้งโดยสิ้นเชิง

1.3 ทฤษฎีทดแทน (Retributive Theory) มีวัตถุประสงค์ให้ผู้กระทำความผิดต้องชดใช้ในสิ่งที่ตนได้ล่วงละเมิดต่อกฎหมาย โดยเน้นย้ำว่าระดับและประเภทของโทษต้องสอดคล้องเหมาะสมกับความร้ายแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง ควบคู่กับความน่าตำหนิของพฤติกรรมในแต่ละฐานความผิด (Cesare Beccaria, อ้างถึงใน อัจฉริยา ชูตินันท์, 2566) การลงโทษโดยรัฐตามแนวคิดนี้ นอกจากจะเป็นการตอบแทนความผิดเพื่อเยียวยาความเสียหายแล้ว ยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายและรักษาความเชื่อมั่นในระบบกระบวนการยุติธรรม (ณรงค์ ใจหาญ, 2543) ในกรณีการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนอันเป็นเท็จโดยพรรคการเมือง รัฐจึงถือเป็นผู้เสียหายโดยตรงเนื่องจาก

กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองต้องสูญเสียงบประมาณแผ่นดินอันเป็นภาษีของประชาชน การกำหนดบทลงโทษทางอาญาจึงจำเป็นต้องมีน้ำหนักที่เหมาะสมและได้สัดส่วนเพื่อทดแทนความเสียหายดังกล่าว อย่างไรก็ตาม ระบบโทษปรับแบบตายตัวตามมาตรา 130 ในปัจจุบันกลับขัดแย้งกับหลักความได้สัดส่วน เนื่องจากเป็นการสร้างระดับความเจ็บปวดที่เท่าเทียมกันโดยการกำหนดเพดานค่าปรับคงที่ไว้ไม่เกินห้าแสนบาท ในขณะที่พรรคการเมืองแต่ละแห่งมีสภาพช่องทางการเงินและต้นทุนทางเศรษฐกิจที่เหลื่อมล้ำกัน ส่งผลให้เกิดความไม่สัดส่วน

1.4 ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (Utilitarian Theory) และแนวคิดนิติเศรษฐศาสตร์ ซึ่งตั้งอยู่บนหลักที่ว่า มนุษย์จะเลือกกระทำการใดโดยผ่านการชั่งน้ำหนักระหว่างความพอใจ (Pleasure) และความเจ็บปวด (Pain) อยู่เสมอ (Jeremy Bentham, 1907) รัฐจำต้องคำนึงและไตร่ตรองถึงความคุ้มค่าผ่านการพิจารณาชั่งน้ำหนักต้นทุนและผลประโยชน์ด้วย เช่นเดียวกันกับปัจเจกชนก็มักจะคำนึงถึงปัจจัยทั้งสองประการเมื่อดำเนินกิจกรรมใด ๆ ภายใต้หลักเกณฑ์ดังกล่าว ดังนั้น พฤติการณ์ใดจะถือเป็นความผิดอาญาหรือไม่จึงต้องพิจารณาจากประโยชน์ทางสังคมและต้นทุนของสังคม (ปกป้อง ศรีสนิท, 2569) ดังนั้น หากพรรคการเมืองประเมินแล้วพบว่าผลประโยชน์คาดคะเนจากการทุจริตเงินอุดหนุนมีมูลค่าสูงกว่าต้นทุนคาดคะเนหรือโทษปรับที่ต้องเผชิญ พรรคการเมืองย่อมตัดสินใจกระทำความผิด โทษทางอาญาจึงต้องมุ่งทำลายดุลยภาพความคุ้มค่าเชิงเศรษฐศาสตร์นี้

2. ความผิดฐานการฉ้อโกงกับแนวคิดการฉ้อโกงรัฐ

ฐานความผิดเกี่ยวกับการฉ้อโกงจัดอยู่ในหมวดความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ มีวิวัฒนาการควบคู่กับการรับรองสิทธิในกรรมสิทธิ์เหนือทรัพย์สิน โดยถือเป็นพฤติกรรมอันขัดต่อศีลธรรมอันดีและบรรทัดฐานของสังคม (สมบุรณ์ วงศ์พระจันทร์, 2547) การฉ้อโกงจัดเป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีรูปแบบพฤติกรรมทวีความซับซ้อนและแยบยลยิ่งขึ้นในปัจจุบัน โดยมีองค์ประกอบความผิดสำคัญ คือ การที่ผู้ใดหลอกลวงผู้อื่นด้วยการแสดงข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อความจริงซึ่งควรบอกแจ้งให้ทราบ และโดยผลของการหลอกลวงนั้นทำให้ผู้ถูกหลอกลวงเกิดความหลงเชื่อ นำไปสู่การส่งมอบทรัพย์สิน หรือการทำ ถอน หรือทำลายเอกสารสิทธิ (นิรชา บุญอภัย, 2561)

อย่างไรก็ดี เมื่อพิจารณาความผิดฐานฉ้อโกงตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 341 มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อมุ่งคุ้มครองสิทธิในทรัพย์สินของเอกชนเป็นสำคัญ กฎหมายจึงบัญญัติให้เป็นความผิดอันยอมความได้ ซึ่งแตกต่างโดยสิ้นเชิงกับแนวคิดการฉ้อโกงรัฐ (Fraud against

the State) ที่กฎหมายมุ่งควบคุมและคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและความมั่นคงทางการคลังของรัฐ เนื่องจากผลกระทบจากการฉ้อโกงรัฐส่งผลเสียหายโดยตรงต่องบประมาณแผ่นดินอันเป็นภาษีของประชาชน (พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา, 2539)

ในบริบทของกฎหมายไทยปัจจุบัน รัฐได้พยายามตรากฎหมายเฉพาะเพื่อคุ้มครองผลประโยชน์และทรัพยากรของรัฐจากพฤติการณ์ฉ้อโกงหลอกลวงในหลากหลายมิติ เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 เพื่อป้องกันการสมยอมราคาและรักษาผลประโยชน์ในการจัดซื้อจัดจ้าง หรือพระราชบัญญัติวินัยการเงินการคลังของรัฐ พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นกรอบในการกำกับดูแลและรักษาเสถียรภาพทางการเงินการคลังของรัฐ รวมถึงมาตรการทางภาษีและสวัสดิการสาธารณะต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม แม้ระบบกฎหมายไทยจะเริ่มให้ความสำคัญกับการคุ้มครองทรัพย์สินของรัฐผ่านกฎหมายเฉพาะดังกล่าว แต่กลับพบว่ายังคงขาดการบัญญัติรับรองฐานความผิดฉ้อโกงรัฐที่เป็นการเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพรรคการเมือง ข้อจำกัดดังกล่าวส่งผลให้พฤติการณ์การรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองซึ่งมีลักษณะเป็นการใช้กลอุบายหลอกลวงเพื่อเอาไปซึ่งงบประมาณแผ่นดินจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองไม่ถูกจัดให้อยู่ในฐานความผิดที่ร้ายแรงเทียบเท่ากับการฉ้อโกงรัฐ

3. ระบบการกำหนดโทษปรับ

โทษปรับ (Fine) จัดเป็นมาตรการบังคับทางอาญาที่มุ่งกระทำต่อทรัพย์สินของผู้กระทำความผิดในรูปของเงินตรา โดยโทษปรับอาจบัญญัติไว้ในฐานะโทษหลักเพียงสถานเดียว หรืออาจกำหนดให้ใช้ควบคู่กับโทษอาญาสถานอื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับใช้กฎหมาย การออกแบบอัตราโทษปรับถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการทำลายแรงจูงใจทางการเงินของผู้กระทำความผิด ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้สามารถจำแนกระบบการกำหนดโทษปรับทางอาญาออกเป็น 3 ระบบหลัก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การกำหนดโทษปรับทางอาญา

ระบบการปรับ	ลักษณะสำคัญ	ข้อวิเคราะห์เชิงประสิทธิภาพ
แบบตายตัว (Fixed Sum System)	การกำหนดอัตราค่าปรับไว้อย่างชัดเจนและแน่นอนในตัวบทกฎหมาย	มีความชัดเจนในเนื้อหาของกฎหมาย แต่ขาดความยืดหยุ่นต่อสถานะเงินเพื่อ และไม่สร้างผลป้องปรามหรือความเกรงกลัวต่อผู้ฝ่าฝืนที่มีฐานะการเงินดี
แบบตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่จะได้รับ	การคำนวณอัตราค่าปรับแปรผันตรงตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่ได้รับหรือคาดว่าจะได้รับจากการกระทำความผิด	มีประสิทธิภาพสูงสุดในการยับยั้งอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่ให้ผลประโยชน์สูง เนื่องจากมุ่งทำลายแรงจูงใจทางการเงินโดยตรง และสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วนกับความผิด
แบบปรับตามรายวันและรายได้ (Day-Fines System)	อัตราค่าปรับจะคำนวณจากการแปรผันตรงกับรายได้เฉลี่ยรายวันของผู้กระทำความผิดคูณด้วยจำนวนวันปรับที่ศาลกำหนดตามความร้ายแรงแห่งคดี	สามารถสร้างความเสมอภาคในระดับความเจ็บปวดจากการรับโทษ โดยพิจารณาจากฐานะทางเศรษฐกิจและขีดความสามารถทางการเงินรายบุคคล

ที่มา : ปรับปรุงจาก คมสัน ทองชม (2566); จิรวุฒิ ลิปิพันธ์ (2550); พิษยนต์ นิพาสพงษ์ (2542)

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า เมื่อนำระบบการกำหนดโทษปรับข้างต้นมาพิจารณาร่วมกับแนวคิดการคุ้มครองผลประโยชน์และทรัพยากรของรัฐ จะเห็นได้ว่าระบบกฎหมายไทยส่วนใหญ่ยังคงใช้ระบบโทษปรับแบบตายตัว ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการบังคับใช้กฎหมายเมื่อเผชิญกับพฤติกรรมที่มีลักษณะเป็นอาชญากรรม

ทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ความผิดตามกฎหมายอื่นเริ่มมีการนำระบบการลงโทษปรับตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่จะได้รับมาปรับใช้บ้างแล้ว เช่น พระราชบัญญัติหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พ.ศ. 2535 แต่ในส่วนของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 130 ยังคงติดอยู่ในระบบโทษปรับแบบตายตัวที่มีเพดานโทษปรับต่ำ และกลายเป็นช่องว่างสำคัญที่บ่อนทำลายความศักดิ์สิทธิ์ของกฎหมายพรรคการเมืองในปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร โดยใช้วิธีการค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลแบบวิจัยเอกสาร ด้วยการค้นคว้ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2567 รวมไปถึง หนังสือ ตำราทางวิชาการ บทความ งานวิจัย วิทยานิพนธ์ รายงานของผู้สอบบัญชีและงบการเงินของสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดินย้อนหลังตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ถึง พ.ศ. 2568 เอกสารวิชาการอื่น เอกสารที่เกี่ยวข้องทางอินเทอร์เน็ต และศึกษาจากกฎหมายจากประเทศญี่ปุ่น และอังกฤษเพื่อนำมาวิเคราะห์ให้ได้ซึ่งแนวทางการกำหนดและแก้ไขโทษทางอาญาสำหรับความผิดเกี่ยวกับการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560

ผลการวิจัย

จากการศึกษาปัญหาการกำหนดโทษทางอาญาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 : ศึกษากรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง มีผลการศึกษาดังนี้

1. ปัญหาการกำหนดโทษทางอาญาของพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 : ศึกษากรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง

จากการศึกษาพบว่า มาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “พรรคการเมืองใดจัดทำรายงานตามมาตรา 84

วรรคหนึ่งอันเป็นเท็จ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าแสนบาท” มีลักษณะเป็นระบบโทษปรับแบบตายตัวซึ่งมีเพดานอัตราค่าปรับที่ค่อนข้างต่ำมากเมื่อเทียบกับพฤติกรรมและความร้ายแรงของการกระทำความผิด เมื่อพิจารณาผ่านทฤษฎีอรรถประโยชน์ที่มองว่ามนุษย์จะเลือกกระทำการใด ๆ โดยผ่านการชั่งน้ำหนักระหว่างความเจ็บปวดและความพึงพอใจย่อมส่งผลให้การลงโทษปรับทางอาญาในปัจจุบันไม่สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษในการข่มขู่ยับยั้ง และขาดความได้สัดส่วนกับมูลค่าความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงต้องประมาณแผ่นดิน

จากรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของพรรคการเมือง ประกอบรายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงินของสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 ถึงปี พ.ศ. 2568 มีพรรคการเมืองที่ถูกดำเนินคดีอันเนื่องมาจากการใช้จ่ายเงินอุดหนุนไม่ถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนดเป็นจำนวนสูงถึง 22 คดี ก่อให้เกิดยอดหนี้ค้างชำระคืนแก่กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองสะสมเป็นมูลค่ารวมกว่า 51 ล้านบาท ซึ่งเมื่อนำสถิติดังกล่าวมาวิเคราะห์เปรียบเทียบส่วนต่างระหว่างมูลค่าความเสียหายจริงกับเพดานโทษปรับทางอาญาจะเห็นความไม่สัดส่วนระหว่างความร้ายแรงของความผิดกับโทษปรับที่ได้รับอันเป็นการยืนยันให้เห็นว่าผลประโยชน์คาดคะเนจากการทุจริตมีมูลค่าสูงกว่าต้นทุนทางอาญา ย่อมจูงใจให้พรรคการเมืองเลือกฝ่าฝืนกฎหมายภายใต้แนวคิดที่ว่าค่าปรับมีราคาถูก คุ่มค่าที่จะเสี่ยงทำความผิด ยิ่งไปกว่านั้น ปัญหาวิกฤตยอดหนี้ค้างชำระที่พุ่งสูงขึ้นส่วนหนึ่งมีตัวแปรสำคัญมาจากกลไกการเปรียบเทียบปรับของคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งกฎหมายเปิดช่องให้สิทธิในการนำคดีอาญามาฟ้องระงับไปเมื่อผู้ต้องหาชำระค่าปรับนั้น ทำให้คดียุติไม่ถูกนำไปสู่การตรวจสอบและพิจารณาคดีในชั้นศาล สภาการณดังกล่าวจึงเป็นตัวเร่งให้สภาพบังคับของกฎหมายขาดความศักดิ์สิทธิ์และไร้ประสิทธิภาพในการป้องปรามอาชญากรรม

นอกจากนี้ หากพิจารณาระบบโทษปรับแบบตายตัวจะพบว่าก่อให้เกิดปัญหาความขัดแย้งต่อหลักความได้สัดส่วนและหลักความเสมอภาคภายใต้กฎหมาย เนื่องจากพรรคการเมืองในระบบการเมืองไทยมีขนาดและฐานะทางการเงินที่เหลื่อมล้ำสูง ซึ่งพรรคการเมืองขนาดใหญ่มักได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมากกว่าพรรคขนาดกลางและขนาดเล็ก โทษปรับจำนวนห้าแสนบาทจึงคิดเป็นสัดส่วนที่น้อยมากและไม่สามารถสร้างความกลัวต่อการกระทำความผิดของพรรคการเมืองขนาดใหญ่ได้ ในทางตรงกันข้ามอัตราค่าปรับจำนวนเดียวกันนี้อาจส่งผลต่อ

สถานการณ์การเงินของพรรคการเมืองขนาดกลางและขนาดเล็กเป็นอย่างมากกว่าพรรคการเมืองขนาดใหญ่ที่มีสถานะทางการเงินที่ดี

การกำหนดโทษปรับทางอาญาของมาตรา 130 มีลักษณะเป็นการตีกรอบควบคุมการใช้ดุลพินิจของศาลไว้อย่างตายตัว ภายใต้กรอบเพดานโทษตามที่กฎหมายระบุไว้ไม่เกินห้าแสนบาท ทำให้ศาลไม่สามารถใช้ดุลพินิจตามความความร้ายแรงแห่งคดีได้ ในขณะที่มูลค่าเงินอุดหนุนที่รัฐจัดสรรให้แก่พรรคการเมืองพุ่งสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องทุกปี แต่อัตราโทษปรับยังเท่าเดิม ส่งผลให้มูลค่าของโทษปรับลดลงตามกาลเวลา เปิดช่องว่างให้พรรคการเมืองตัดสินใจรายงานเท็จเพื่อตักตวงประโยชน์จากเงินอุดหนุนจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมือง

2. การกำหนดโทษทางอาญา กรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองตามกฎหมาย เปรียบเทียบกรณี ประเทศไทย ญี่ปุ่น และอังกฤษ

จากการศึกษาพบว่า การกำหนดโทษปรับทางอาญาระบบโทษปรับแบบตายตัวของประเทศไทย นอกจากจะไม่สามารถสร้างความเกรงกลัวและป้องปรามไม่ให้พรรคการเมืองกระทำความผิดได้แล้วนั้น โทษทางอาญาดังกล่าวยังส่งผลกระทบเชิงลบและสร้างความเสียหายอย่างรุนแรงต่อกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองอีกด้วย เนื่องจากกองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมียอดหนี้ค้างชำระจากพรรคการเมืองพุ่งสูงขึ้น ทั้งหมดนี้ที่เพิ่มขึ้นเกิดจากการปฏิบัติผิดกฎหมายสำหรับฐานความผิดการจัดทำการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองและมูลหนี้จากการดำเนินคดีในฐานความผิดอื่น ๆ ทั้งที่อยู่ในกระบวนการฟ้องร้อง การบังคับคดี และคดีที่พ้นระยะเวลาบังคับคดีไปแล้ว

ในการนี้ นอกจากรัฐจะต้องสูญเสียงบประมาณแผ่นดินจากการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองในเบื้องต้นแล้ว กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองยังต้องเผชิญกับปัญหาวิกฤตในชั้นบังคับคดีด้วย เนื่องจากพรรคการเมืองที่กระทำความผิดมักไม่มีทรัพย์สินเพียงพอที่จะนำมาชำระหนี้ตามคำพิพากษาของศาลได้ ส่งผลให้งบประมาณแผ่นดินต้องสูญเปล่า โดยที่โทษปรับทางอาญาไม่สามารถเทียบได้กับเงินงบประมาณที่รัฐต้องเสียไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประเทศญี่ปุ่น มีการตราพระราชบัญญัติเงินอุดหนุนพรรคการเมือง พ.ศ. 2537 (Political Parties Subsidies Act 1994) เพื่อเป็นการตัดวงจรกลุ่มผู้มีอิทธิพลทางการเมืองและยับยั้งมิให้กลุ่มทุนหรือองค์กรอิทธิพลเข้ามาแผ่ขยายอำนาจผ่านช่องทางการสนับสนุนทางการเงินให้แก่พรรคการเมือง จึงต้องกำหนดให้รัฐมีระบบการให้เงินอุดหนุนจากรัฐแก่

พรรคการเมือง เพื่อสนับสนุนและพัฒนาระบบประชาธิปไตยให้พรรคการเมือง เพื่อกำกับดูแลลดการทุจริตเชิงโครงสร้างที่เกิดจากการแข่งขันทางการเมืองที่รุนแรง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) โดยมาตรา 17 กำหนดให้พรรคการเมืองต้องจัดทำรายงานทางการเงินและรายงานทางการเงินเกี่ยวกับการใช้จ่ายเงินอุดหนุนทั้งพรรคการเมืองสำนักงานใหญ่และสาขาพรรคการเมืองประจำปีต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงกิจการภายในและการสื่อสาร หากพบว่าเป็นการรายงานด้วยข้อความอันเป็นเท็จ มาตรา 44 (7) โดยมีโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งล้านเยน หรือทั้งจำทั้งปรับ แม้จะเป็น "ระบบโทษปรับแบบตายตัวเช่นเดียวกับประเทศไทย แต่มีจุดต่างที่สำคัญคือ ประเทศญี่ปุ่นยังมีการกำหนดโทษทางอาญาที่เป็นการคานอำนาจและจำกัดเสรีภาพไว้เพื่อสร้างความเกรงกลัวและสะท้อนถึงความร้ายแรงสำหรับการทำความผิดด้วยการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองได้เป็นอย่างดี คือ โทษจำคุก

ประเทศอังกฤษ มีพระราชบัญญัติพรรคการเมือง การเลือกตั้ง และการลงประชามติ พ.ศ. 2543 ที่มุ่งเน้นการจัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อเกื้อหนุนภารกิจของพรรคการเมืองฝ่ายค้านภายในสภา เพื่อสนับสนุนในการดำเนินกิจกรรมในสภา(วรพจน์ บุญพร, 2548) โดยพระราชบัญญัติดังกล่าวมุ่งเน้นกำกับดูแลความโปร่งใสของงบการเงินในภาพรวมโดยมีกลไกการตรวจสอบนั้นไม่ได้มีการกำหนดบทบัญญัติเฉพาะเกี่ยวกับการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนจากรัฐโดยตรง หากแต่มาตรา 41 กำหนดให้พรรคการเมืองมีหน้าที่บันทึกบัญชีจัดทำ และเปิดเผยงบการเงินประจำปีส่งต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง ซึ่งครอบคลุมไปถึงรายรับและรายจ่าย เงินอุดหนุนจากรัฐที่ให้แก่พรรคการเมือง แต่มาตรการลงโทษทางอาญาสำหรับความผิดการรายงานด้วยข้อความอันเป็นเท็จตามมาตรา 150 บทกำหนดโทษบัญชีท้าย 20 ได้วางกลไกแยกตามระดับความร้ายแรงของกระบวนพิจารณา คือ กรณีที่ศาลพิจารณาคดีแบบ (summary) โทษปรับไม่เกินโทษสูงสุดตามกฎหมาย หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือกรณีที่ศาลพิจารณาคดีแบบ (indictment) โทษปรับ หรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี ทั้งนี้เป็นการเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจกำหนดค่าปรับที่สูงอย่างไม่มีข้อจำกัด โดยคำนึงถึงพฤติการณ์ ความร้ายแรงแห่งคดี และระดับสถานะทางเศรษฐกิจของพรรคการเมืองประกอบกัน ส่งผลให้ระบบกฎหมายสามารถทำลายแรงจูงใจทางการเงินและทำลายผลประโยชน์จากการทุจริตได้อย่างแท้จริง และจุดเหมือนที่สำคัญกับประเทศญี่ปุ่น คือ การกำหนดให้มีโทษจำคุกสำหรับความผิดการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จ

ของพรรคการเมือง อันเป็นการสะท้อนถึงความร้ายแรงสำหรับการทำความผิดดังกล่าวได้เป็นอย่างดี จากการศึกษาระบบกฎหมายต่างประเทศ สามารถเปรียบเทียบโทษทางอาญาของทั้งสามประเทศ สำหรับกรณีรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองได้ ดังนี้

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดโทษทางอาญากรณีรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง

ประเด็นการวิเคราะห์	ประเทศไทย	ประเทศญี่ปุ่น	ประเทศอังกฤษ
1. โทษทางอาญา	โทษปรับ	จำคุกหรือปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ	จำคุกหรือปรับ
2. รูปแบบระบบโทษปรับ	ตายตัว (Fixed Sum System) (สูงสุดปรับไม่เกิน 500,000 บาท)	ตายตัว (Fixed Sum System) (สูงสุดปรับไม่เกิน 1,000,000 บาท)	ยืดหยุ่น (ไร้เพดานอัตราโทษ ปรับสูงสุด)
3. การใช้ดุลพินิจของศาล	ศาลถูกจำกัด ดุลพินิจภายใต้ เพดานโทษปรับ	ศาลถูกจำกัดดุลพินิจ ภายใต้เพดานโทษ ปรับ และสามารถ เลือกใช้โทษอาญาได้ ไม่ว่าจะจำคุกหรือ ปรับ หรือทั้งจำทั้ง ปรับ	ศาลใช้ดุลพินิจ ลงโทษอย่างอิสระไม่ มีเพดานโทษปรับ แต่สามารถเลือกใช้ โทษอาญาได้ไม่ว่าจะ จำคุกหรือปรับ หรือ ทั้งจำทั้งปรับ
4. ประสิทธิภาพในการป้องปราม	ต่ำมาก เนื่องจาก ค่าปรับต่ำกว่า ผลประโยชน์ที่ ผู้กระทำความผิด ได้รับ	สูง เนื่องจากสามารถ ใช้โทษจำคุกแทน การลงโทษปรับ หรือ ใช้ทั้งโทษจำคุกและ ปรับเพื่อควบคุม บุคคลได้	สูงมาก เนื่องจาก โทษปรับสูงกว่า ผลประโยชน์ที่ ผู้กระทำความผิด ได้รับ หรือโทษจำคุก เพื่อควบคุมบุคคลได้

ที่มา : ปรับปรุงจาก พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 (2560); แปลจาก Political Parties, Elections and Referendums Act 2000 (2000)

3. แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขการกำหนดโทษทางอาญา กรณีการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองของประเทศไทย

จากการศึกษาพบว่าโทษปรับของประเทศไทยขาดประสิทธิภาพในการป้องปราม ช่มชู้ยับยั้งการกระทำความผิด เนื่องจากค่าปรับต่ำกว่าผลประโยชน์ที่ผู้กระทำความผิดได้รับ เห็นควรแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 มาตรา 130 ดังนี้

1. ยกเลิกระบบโทษปรับแบบตายตัว ที่มีการกำหนดเพดานโทษปรับขั้นสูงไม่เกินห้าแสนบาท เป็น "ระบบการลงโทษปรับตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่จะได้รับ" โดยกำหนดให้อัตราโทษปรับขั้นต่ำแปรผันตรงกับมูลค่าความเสียหายจริงหรือตามผลประโยชน์ที่ได้รับจากการกระทำความผิด และกำหนดโทษปรับขั้นสูงเป็นจำนวนเท่า เช่น ปรับสองเท่าของผลประโยชน์ที่ได้รับจากการรายงานการใช้จ่ายเงินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ การปรับเปลี่ยนนี้จะช่วยสร้างระดับความเจ็บปวดได้สอดคล้องเหมาะสมกับความร้ายแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้น และทำให้ระดับความเจ็บปวดจากบทลงโทษ เกิดขึ้นจริงไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมืองขนาดใหญ่ ขนาดกลาง หรือขนาดเล็ก

2. การจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง มีพฤติการณ์ที่กระทำเป็นขบวนการและใช้อุบายที่ซับซ้อน บ่อนทำลายงบประมาณแผ่นดินและภาษีของประชาชน รัฐจึงควรบัญญัติให้การกระทำความผิดดังกล่าวเป็นความผิดฐานฉ้อโกงรัฐ ควบคู่ไปกับการเพิ่มเติมโทษจำคุก เพื่อให้ผู้กระทำความผิดต้องชดใช้ในสิ่งที่ได้ล่วงละเมิดต่อกฎหมาย แสดงให้คนในสังคมตระหนักถึงความรุนแรงร้ายแรงของการกระทำความผิดดังกล่าวว่ามีโทษที่ร้ายแรงและไม่คิดที่หวนกลับไปกระทำผิดหรือทำผิดเช่นเดียวกับผู้นั้น

3. ยกเลิกบทบัญญัติการเปรียบเทียบปรับของคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำหรับความผิดเกี่ยวกับการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง เพื่อป้องกันไม่ให้สภาพบังคับทางอาญาถูกลดทอนความรุนแรงผ่านการจ่ายค่าปรับต่อคณะกรรมการการเลือกตั้ง และควรกำหนดให้คดีประเภทนี้ต้องเข้าสู่การตรวจสอบและพิจารณาพิพากษาของศาลยุติธรรมเท่านั้น เพื่อให้ศาลสามารถใช้ดุลพินิจพิจารณาคดี

ตามพฤติการณ์ของความผิด ความร้ายแรงของคดี และความสถานะทางการเงินของ
พรรคการเมืองได้อย่างเต็มที่

อภิปรายผล

กรณีโทษปรับทางอาญาตามมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ส่งผลกระทบต่อศักยภาพในการป้องกันและปราบปราม
การกระทำความผิด อีกทั้งยังขัดต่อหลักความได้สัดส่วนที่มุ่งเน้นไปยังระดับและประเภทของ
โทษต้องสอดคล้องเหมาะสมกับความร้ายแรงและความเสียหายที่เกิดขึ้น เนื่องจากระบบ
กฎหมายไทยยังคงยึดติดกับรูปแบบระบบโทษปรับแบบตายตัวดั้งเดิม โดยไม่ได้คำนึงถึงมูลค่า
ความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงและสภาพช่องทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกันของพรรคการเมือง
แต่ละขนาด สอดคล้องกับทฤษฎีอรรถประโยชน์ตามแนวคิดของ Jeremy Bentham (1907)
ที่อธิบายว่า ปึงเจกชนจะเลือกกระทำการใด ๆ โดยผ่านกระบวนการชั่งน้ำหนักคำนวณระหว่าง
ความพึงพอใจและความเจ็บปวดอยู่เสมอ ซึ่งหากผู้กระทำความผิดประเมินแล้วเห็นว่าผลลัพธ์
หรือผลประโยชน์จากการฝ่าฝืนกฎหมายทำให้ได้ผลประโยชน์มูลค่าสูงกว่าบทลงโทษทางอาญา
ที่จะได้รับ ย่อมส่งผลให้เกิดการตัดสินใจกระทำความผิด

กองทุนเพื่อการพัฒนาพรรคการเมืองมียอดหนี้สะสมค้างชำระจากพรรคการเมือง
สูงกว่า 51 ล้านบาท แต่เพดานอัตราค่าปรับสูงสุดตามกฎหมายถูกจำกัดไว้เพียงห้าแสนบาทนั้น
สอดคล้องกับข้อค้นพบของ จีรวุฒิ ลิปิพันธ์ (2550) และ คมสัน ทองชม (2566) ที่ระบุว่า
ระบบโทษปรับแบบตายตัวของประเทศไทยในภาพรวมมักเผชิญกับปัญหาวิกฤต เนื่องจาก
เพดานอัตราโทษปรับไม่สอดคล้องกับมูลค่าของความเสียหายที่แท้จริง สภาวะดังกล่าวส่งผลให้รัฐ
ต้องสูญเสียงบประมาณแผ่นดินไปโดยเปล่าประโยชน์

การวิเคราะห์เปรียบเทียบการกำหนดโทษทางอาญาระหว่างประเทศไทย ประเทศญี่ปุ่น
และประเทศอังกฤษ สะท้อนให้เห็นว่าในขณะที่ยกหนดโทษปรับทางอาญาของประเทศไทย
ยังคงยึดติดอยู่กับระบบโทษปรับแบบตายตัวที่มีเพดานโทษปรับต่ำ แต่ระบบกฎหมาย
ในต่างประเทศกลับก้าวข้ามข้อจำกัดดังกล่าวไปสู่การปรับใช้กลไกทางอาญาที่มีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณากฎหมายของประเทศไทย พบว่ามีการกำหนดโทษจำคุกไม่เกินห้าปี
ควบคู่ไปกับโทษปรับไม่เกินหนึ่งล้านเยน หรือทั้งจำทั้งปรับ ซึ่งการกำหนดโทษทางอาญา
ในลักษณะนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อบังคับให้ผู้บริหารพรรคการเมืองหรือ

ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในการตัดสินใจกระทำความผิดโดยตรง เพื่อข่มขู่ ควบคุม ตัดวงจรการแผ่ขยายอำนาจของกลุ่มทุน หรือองค์กรอิทธิพลที่เข้ามาสนับสนุนทางการเงินอย่างไม่โปร่งใส (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2561) กรณีของประเทศญี่ปุ่น สะท้อนให้เห็นว่าชัดเจนว่าโทษปรับเพียงสถานเดียวในอัตราค่าปรับที่ต่ำย่อมไม่เพียงพอต่อการกำกับดูแลและข่มขู่ยับยั้งการกระทำความผิดได้ รวมถึงไม่สามารถสร้างความเกรงกลัว และป้องปรามการกระทำความผิดได้หากปราศจากการกำหนดโทษจำคุกที่กระทบต่อเสรีภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของปกป้อง ศรีสนธิ (2569) ที่อธิบายว่าค่าปรับแบบตายตัวสร้างระดับความเจ็บปวดจากบทลงโทษที่เล็กล้ำ ทำให้ค่าปรับลดลงกลายเป็นค่าปรับที่น้อยลงมากจนไม่สามารถยับยั้งอาชญากรรมได้

การที่กฎหมายของประเทศอังกฤษเลือกใช้ระบบโทษปรับแบบยืดหยุ่นที่ไร้เพดาน อัตราโทษขั้นสูงและให้อำนาจศาลในการใช้ดุลพินิจกำหนดอัตราค่าปรับโดยพิจารณาตามความเหมาะสมให้สอดคล้องกับความร้ายแรงของพฤติกรรมและฐานะทางการเงินทางการเงิน หรือสภาพคล่องที่แท้จริงของพรรค อันเป็นการตอบสนองต่อหลักความเสมอภาค เพราะสามารถทำให้ระดับความเจ็บปวดจากบทลงโทษเกิดขึ้นอย่างเท่าเทียมกันระหว่าง พรรคการเมืองขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก เป็นการทำลายแรงจูงใจหรือผลประโยชน์ทางการเงินที่สูงจากการทุจริตงบประมาณแผ่นดินได้อย่างเป็นรูปธรรม

การกำหนดโทษทางอาญาตามมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงแก้ไขทั้ง 4 มิติที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย การปรับเปลี่ยนระบบโทษปรับแบบตายตัวไปสู่ระบบการลงโทษปรับตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่ได้รับหรือคาดว่าจะได้รับ การกำหนดให้มีโทษจำคุก การยกเลิกอำนาจ การเปรียบเทียบปรับของคณะกรรมการการเลือกตั้ง และการยกระดับฐานความผิดไปสู่องค์ประกอบความผิดฐานฉ้อโกงรัฐเพื่อเป็นกลไกทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพในการคุ้มครองประโยชน์สาธารณะและรักษาเสถียรภาพทางการเงินของประเทศ

การกำหนดให้ความผิดรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของ พรรคการเมืองให้เป็นฐานความผิดฉ้อโกงรัฐนั้น สอดคล้องอย่างยิ่งกับทฤษฎีทดแทนและหลักความได้สัดส่วนกับความผิด ตามแนวคิดของ Cesare Beccaria (อ้างถึงใน อัจฉริยา ชูตินันท์, 2566) ซึ่งเน้นย้ำว่าระดับและประเภทของบทลงโทษต้องสอดคล้องเหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิด ควบคู่กับความน่าตำหนิของพฤติกรรมการกระทำความผิดนั้น ๆ เนื่องจาก

เงินอุดหนุนพรรคการเมืองมีที่มาจากเงินภาษีของประชาชนและงบประมาณแผ่นดิน อันเป็นทรัพย์สินของแผ่นดิน การจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมืองจึงมิใช่ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินของเอกชนธรรมดาที่ย่อมความกันได้ แต่มีลักษณะเป็นพฤติการณ์ทุจริตเชิงระบบที่ส่งผลกระทบเป็นการฉ้อโกงรัฐโดยตรงต่องบประมาณของรัฐ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง เป็นปัญหาร้ายแรงที่กระทบต่อสถาบันทางการเมืองและงบประมาณแผ่นดิน โดยผู้ที่มิชอบหาที่สำคัญคือ พรรคการเมือง หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และเหรัญญิกพรรคการเมืองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำรายงานการใช้จ่ายเงินดังกล่าว แม้ว่ากฎหมายจะบัญญัติให้อำนาจแก่คณะกรรมการการเลือกตั้งในการตรวจสอบการใช้จ่ายเงินอุดหนุนของพรรคการเมืองและกำหนดโทษโทษปรับไว้ในมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 แล้วก็ตาม ดังนั้น การกำหนดโทษทางอาญาสำหรับความผิดเกี่ยวกับการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 ผู้วิจัยเห็นว่าสมควรที่จะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขการกำหนดโทษทางอาญา โดยการกำหนดให้มีโทษจำคุกควบคู่ไปกับโทษปรับ เปลี่ยนระบบโทษปรับเป็นระบบการลงโทษปรับตามจำนวนเท่าของผลประโยชน์ที่จะได้รับ เพิ่มมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ และให้ความผิดดังกล่าวเป็นความผิดฐานฉ้อโกงรัฐ เพื่อให้มีโทษทางอาญาที่เหมาะสมอันสามารถเป็นแนวทางหนึ่งในการบังคับใช้กฎหมายเพื่อควบคุมและป้องกันการกระทำความผิดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ 1. ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560(1) แก้ไขระบบการกำหนดอัตราค่าปรับแก้ไขมาตรา 130 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยกำหนดอัตราโทษปรับเป็นการลงโทษปรับตามจำนวนเท่าของประโยชน์ที่ได้รับ คือ หากผู้กระทำความผิดได้รับผลประโยชน์จากการรายงานการใช้จ่ายเงินด้วยข้อความอันเป็นเท็จเป็นจำนวนเท่าใดต้องกำหนดโทษปรับสำหรับความผิดนั้นๆ ตามจำนวนเท่าผลประโยชน์ที่ผู้นั้นได้รับจากการรายงานการใช้จ่ายเงินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ โดยกำหนดว่า “มาตรา 130 หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และ

เหรียญกษาปณ์การเมืองผู้ใดโดยทุจริต หลอกลวงจัดทำรายงานตามมาตรา 84 วรรคหนึ่ง อันเป็นเท็จรายงานต่อคณะกรรมการ และในการนั้นเป็นเหตุให้พรรคการเมืองหรือบุคคลอื่นได้ไปซึ่งเงินอุดหนุนของกองทุน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปีและปรับสองเท่าของผลประโยชน์ที่ได้รับจากการรายงานการใช้จ่ายเงินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ” (2) กำหนดมาตรการป้องกันการกระทำความผิดซ้ำ เพิ่มมาตรา 130/1 แห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2560 โดยเพิ่มอัตราโทษปรับแก่ผู้กระทำความผิดที่กระทำความผิดซ้ำ เมื่อผู้กระทำความผิดได้กระทำความผิดอย่างเดียวกันเป็นครั้งที่สอง ควรต้องได้รับโทษในอัตราที่สูงขึ้นกว่าครั้งแรก เพื่อยับยั้งการกระทำความผิดนั้นและให้เกิดความเช็ดหลาบ โดยกำหนดว่า “มาตรา 130/1 หัวหน้าพรรคการเมือง กรรมการบริหารพรรคการเมือง และเหรียญกษาปณ์การเมืองผู้ใดกระทำความผิดกระทำความผิดตามมาตรา 130 และได้กระทำความผิดซ้ำอีกภายในสองปีนับแต่วันที่กระทำความผิดครั้งแรก ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกปีและปรับสามเท่าของผลประโยชน์ที่ได้รับจากการรายงานการใช้จ่ายเงินด้วยข้อความอันเป็นเท็จ” 2. ปรับปรุงแก้ไขระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2562 โดยแก้ไขยกเลิกบัญชีแนบท้ายระเบียบคณะกรรมการการเลือกตั้งว่าด้วยการเปรียบเทียบความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2562 ลำดับที่ 28 สำหรับการเปรียบเทียบความผิดฐานการรายงานการใช้จ่ายเงินอุดหนุนด้วยข้อความอันเป็นเท็จของพรรคการเมือง

ข้อจำกัดของงานวิจัย

ในงานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ที่ใช้การวิจัยเอกสารเป็นหลัก จึงมิได้มีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสำรวจความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย ซึ่งอาจทำให้ผลการวิจัยยังไม่สะท้อนมุมมองและประสบการณ์จากการบังคับใช้กฎหมายในทางปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

คมสัน ทองชม. (2566). การบังคับคดีอาญา: ศึกษากรณีปัญหาเกี่ยวกับการบังคับโทษปรับ และการใช้มาตรการเสริมแทนค่าปรับ. เรียกใช้เมื่อ 20 มิถุนายน 2569 จาก https://library.coj.go.th/pdf-view.html?fid=51351&table=files_biblio

- จิรุณี ลิปิพันธ์. (2550). รายงานผลการวิจัยเรื่องปัญหาโทษปรับในประเทศไทย. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ณรงค์ ใจหาญ. (2543). *กฎหมายอาญาว่าด้วยโทษและวิธีการเพื่อความปลอดภัย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- นริชา บุญอภัย. (2561). ความผิดฐานฉ้อโกง:ศึกษากรณีการฉ้อโกงการบริการ. ใน *นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปกป้อง ศรีสนิท. (2569). *กฎหมายอาญาชั้นสูง*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- พิชยนต์ นิพาสพงษ์. (2542). โทษปรับโดยกำหนดตามวันและรายได้ (Day-Fine). ใน *นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พลประสิทธิ์ ฤทธิ์รักษา. (2539). ความผิดและระวางโทษสำหรับผู้ฉ้อโกงรัฐในระบบภาษีมูลค่าเพิ่ม. *สรรพากรสาส์น*, 43(4), 126-132.
- พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 105 ก หน้า 1* (1 ตุลาคม 2560).
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). *ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก หน้า 1* (6 เมษายน 2560).
- วรพจน์ บุญพร. (2548). การสนับสนุนพรรคการเมืองโดยรัฐ: ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนทางการเงินแก่พรรคการเมืองตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. 2541. ใน *นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์*. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- สมบูรณ์ วงศ์พระจันทร์. (2547). ความผิดฐานฉ้อโกงตามกฎหมายเยอรมัน-ไทย-ลาว. ใน *นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์*. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2568). *รายงานของผู้สอบบัญชีและรายงานการเงินของสำนักงาน*. เรียกใช้เมื่อ 20 มิถุนายน 2569 จาก https://www.ect.go.th/ect_th/th/db_119_ect_th_download_217
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ. (2569). *แผนปฏิบัติการราชการรายปี (พ.ศ. 2569)*. เรียกใช้เมื่อ 20 มิถุนายน 2569 จาก https://www.pacc.go.th/uploads/files/pacc_plan2569.pdf

- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2561). *การบริจาคเงินให้แก่พรรคการเมือง*. เรียกใช้เมื่อ 20 มิถุนายน 2569 จาก https://old.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=47852&filename=house2558_2
- อัจฉริยา ชูตินันท์. (2566). *อาชญาวิทยาและทัณฑ์วิทยา*. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- Bentham, J. (1907). *An Introduction to the Principles of Morals and Legislation*. Oxford : Clarendon Press.